Eduskunta
Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

U 71/2022 vp

Lausunto ehdotuksesta EU:n asetukseksi käsiteollisuustuotteiden ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi käsiteollisuustuotteiden ja teollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta.

Asetusehdotuksessa on kyse muiden kuin maataloustuotteiden ja alkoholijuomien alkuperämerkinnöille luotavasta uudesta suojajärjestelmästä. Maantieteellinen merkintä on immateriaalioikeus, jolla suojataan sellaisen tuotteen nimi, jonka erityinen laatu, maine tai muut ominaisuudet johtuvat olennaisesti tuotteen maantieteellisestä alkuperästä.

Suomen Yrittäjät ei ole pitänyt uuden immateriaalioikeudellisen suojamuodon luomista tarpeellisena. Komission mukaan käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suojasta hyötyisivät erityisesti pk-yritykset. Vaikka Suomen Yrittäjät pitääkin tarpeellisena, että suomalaisilla käsityö- ja perinnetuotteiden tuottajilla on mahdollisuus suojata tuotteensa vilpillistä kilpailua ja jäljennöksiä vastaan, kokonaan uuden suojamuodon luominen ei ole käytännöllisin tai tarkoituksenmukaisin keino suojaamiseen.

Suomalaisten pk-yritysten kannalta sääntely ei toisi todennäköisesti merkittävää lisäarvoa. Tämä johtuu ensisijaisesti siitä, että Suomessa on erittäin vähän sellaista käsityöhön perustuvaa teollisuutta, joka on sidoksissa tiettyyn maantieteelliseen alueeseen. Ennen komission asetusehdotuksen julkaisua käydyissä keskusteluissa on toistuvasti todettu, ettei kyseiselle suojalle ole todennäköisesti käyttöä Suomessa kuin erittäin harvoin.

Lisäksi uusi, koko EU:n kattava suoja pirstaloi immateriaalioikeudellista sääntelyä ja tekee siitä vaikeammin hallittavan. Suomalaisesta näkökulmasta käsiteollisuustuotteiden maantieteellisten merkintöjen suoja ei tuo sellaista lisäarvoa, jota ei voitaisi kattaa olemassa olevin suojamuodoin. Uuden suojamuodon ylläpidosta aiheutuu myös kustannuksia julkiselle taloudelle, jotka eivät ole oikeassa suhteessa suojamuodosta saataviin vähäisiin kansallisiin hyötyihin.

Suomen Yrittäjät on pitänyt parempana vaihtoehtona kehittää muiden kuin maataloustuotteiden suojaa olemassa olevan tavaramerkkijärjestelmän puitteissa. Sekä Suomen kansallinen tavaramerkkilaki että EU:n tavaramerkkijärjestelmä sisältää mahdollisuuden käyttää yhteisö- ja tarkastusmerkkejä, joilla voidaan lähes asetusehdotusta vastaavasti pyrkiä varmistamaan tiettyjen tuotteiden alkuperää. Lisäksi Suomessa perinteisten käsityö- ja teollisuustuotteiden suoja perustuu sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annettuun lakiin ja kuluttajansuojalakiin. Näitä järjestelmiä käytetään erilaisten yhteisöjen kohdalla tuotteiden alkuperän osoittamiseen jo nykyisin.[1]

Suomen Yrittäjät yhtyy pääosin U-kirjelmässä ilmaistuun valtioneuvoston kantaan. On erityisen tärkeää, että valtioneuvoston kannassa korostetaan uuden suojamuodon johdonmukaisuutta ja yhteensopivuutta jo olemassa olevan immateriaalioikeusjärjestelmän kanssa. Olemassa olevien tavaramerkkien ja verkkotunnusten suojaa ei myöskään pidä heikentää. Tavaramerkkioikeudet nauttivat perustuslain takaamaan omaisuuden suojaa, eikä niihin saa puuttua taannehtivasti uudella immateriaalioikeussääntelyllä. Niin ikään myönteistä on se, että uuden suojamuodon on tarkoitus olla mahdollisimman yhteensopiva jo olemassa olevien maataloustuotteiden ja alkoholijuomia koskevien maantieteellisten merkintöjen suojan kanssa.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä myös sitä, että asetusehdotuksessa on mahdollistettu jäsenvaltioille niin sanottu opt-out-menettely, jonka mukaan jäsenvaltio voisi hyödyntää poikkeuksellista rekisteröintijärjestelmää. Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan Suomi täyttäisi tämän suoran rekisteröintimenettelyn edellytykset, sillä Suomessa ei ole tällä hetkellä voimassa erityistä suojaa käsiteollisuustuotteiden maantieteellisille merkinnöille, ja suojan tarve on Suomessa vähäinen edellä mainituin perustein. Suoran rekisteröintimenettelyn käyttö vähentäisi julkiselle taloudelle aiheutuvia kustannuksia ilman, että mahdollisten suojan käyttäjien oikeudet vaarantuvat Suomessa. Suomen Yrittäjät katsoo, että valtioneuvoston kannassa tulisi suoremmin todeta se, että asetuksessa tulee mahdollistaa jäsenvaltioille kevennetyn rekisteröintimenettelyn käyttö.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Albert Mäkelä
Asiantuntija, OTM

[1] Esimerkiksi saamelaiskäsitöiden, joilla on perinteinen käyttötarkoitus, alkuperän osoittamista varten on rekisteröity yhteisö- ja tarkastusmerkki (”SÁMI DUODJI”, rekisterinumero 1623608), jota ylläpitää saamelaiskäsityöläisten yhdistys Sámi Duodji ry. Saamelaiskäsityöt eivät kuitenkaan todennäköisesti täyttäisi käsiteollisuustuotteiden maantieteellisen merkinnän suojan edellytystä, sillä kyseisen merkin sääntöjen mukaan saamelaiskäsitöiden osalta merkityksellistä on tavaran valmistajan saamelaisuus eikä se, että tavara on valmistettu Saamenmaan alueella.